

ΤΑΞΗ: Γ' Γενικού Λυκείου

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: Ιστορία Προσανατολισμού

ΟΜΑΔΑ Α΄

A.1.1. Να αντιστοιχήσετε τα πρόσωπα της στήλης Α με τις πολιτικές εξελίξεις στις οποίες συμμετείχαν και αναγράφονται στη στήλη Β. [δύο πρόσωπα της στήλης Α περισσεύουν]

A	B
1. Τσαλδάρης	α. Στα εδάφη της Θεσσαλίας υποστήριζε τους μεγαλογαιοκτήμονες.
2. Κωλέττης	β. Η κυβέρνησή του, το 1933, επιχείρησε να ακολουθήσει έναν ήπιο δρόμο και να στηριχθεί στην ανεξάρτητη δικαιοσύνη.
3. Παπαναστασίου	γ. Περίμενε την υποστήριξη της Βρετανίας στις εδαφικές διεκδικήσεις της Ελλάδας.
4. Κονδύλης	δ. Χρησιμοποιούσε βία και νοθεία για να τρομοκρατεί τους εκλογείς να ψηφίζουν υπέρ του κόμματός του.
5. Όθωνας	ε. Με σειρά διαταγμάτων προέβλεψε την ίδρυση νέων προσφυγικών συνοικισμών, ως ένδειξη της πρόθεσής του για την επίτευξη της εθνικής συνοχής.
6. Μαυροκορδάτος	
7. Τρικούπης	

Μονάδες 10

A.1.2. Να ορίσετε τους παρακάτω ιστορικούς όρους:

- Στρατιωτικός Σύνδεσμος
- Β΄ Ψήφισμα της Εθνοσυνέλευσης 1843 - 1844

Μονάδες 12

A.2.1. α) Σε ποιο πλαίσιο προβλήθηκε εντονότερα στη Γ΄ Εθνοσυνέλευση το προσφυγικό ζήτημα; (μονάδες 6) Για ποιους λόγους οι επαναστατικές κυβερνήσεις δεν προχώρησαν στην υλοποίηση των αποφάσεών τους; (μονάδες 3)

β) Ποια αιτήματα διατύπωσαν οι Σουλιώτες και οι Ψαριανοί πρόσφυγες στην Γ΄ Εθνοσυνέλευση; (μονάδες 6)

Μονάδες 15

A.2.2. Ποιοι λόγοι οδήγησαν στη δικτατορία του Μεταξά και ποιες πολιτικές εξελίξεις μετά την 27^η Απριλίου του 1936 οδήγησαν στο τέλος της Δημοκρατίας του Μεσοπολέμου;

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ Β΄

B1. Αξιοποιώντας τα στοιχεία των παραθεμάτων και τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε: α) στις πολιτικές δυνάμεις που αναμετρήθηκαν στις εκλογές της 8^{ης} Αυγούστου 1910 (μονάδες 10), β) στην ταυτότητα όσων συσπειρώθηκαν γύρω από τον Βενιζέλο (μονάδες 5) και γ) στην πρώτη του εμφάνιση στην πλατεία Συντάγματος στις 5 Σεπτεμβρίου 1910 (μονάδες 10).

Μονάδες 25

Πηγή 1

Ανεβαίνοντας στην Αθήνα ο Βενιζέλος εκείνη την 5^η Σεπτεμβρίου και από τον εξώστη της πλατείας Συντάγματος, εκφώνησε έναν βαρυσήμαντο πολιτικό λόγο, ο οποίος, πέρα από το ότι έδινε σε αδρές γραμμές τα κυριότερα σημεία του προγράμματος και της πολιτικής που θα ακολουθούσε, έμεινε παροιμιώδης στο συλλογικό υποσυνείδητο του Ελληνισμού. Κι αυτό διότι στη διαρκώς επαναλαμβανόμενη απαίτηση των Αθηναίων για σύγκληση Συντακτικής Συνέλευσης, ο Βενιζέλος αντέταξε με σθένος την αδιασάλευτη προσήλωσή του στην αρχή, θέσφατο για εκείνον, της Αναθεωρητικής.

«Επαναλαμβάνω, Διπλής Αναθεωρητικής Βουλής!» δήλωνε ο Βενιζέλος. Και στην εκ νέου απαίτηση του λαού για Συντακτική, ο Κρητικός πολιτικός απαντούσε για τρίτη συνεχή φορά: «Είπα! Αναθεωρητικής...»

Αυτή η σχετικά σύντομη αλλά εξαιρετικά φορτισμένη πολιτικά στιχομυθία μεταξύ του λαού και του Βενιζέλου την πρώτη μέρα της έλευσής του στην Αθήνα, μετά τις εκλογές της 8^{ης} Αυγούστου, επέβαλε αδιαμφισβήτητη την ηγετική παρουσία του Βενιζέλου στο ελληνικό πολιτικό στερέωμα. Ας παρατεθούν εδώ και τα κυριότερα σημεία της πολιτικής στρατηγικής που επρόκειτο να ακολουθήσει ο νέος ισχυρός άνδρας και που εξήγγειλε εκείνη την 5^η Σεπτεμβρίου. Ο Βενιζέλος στόχευε κατ' αρχήν να αναδιαμορφώσει το σύστημα της αυτοδιοίκησης και να απαλλάξει το διοικητικό μηχανισμό από τις επιρροές των κομμάτων, να τροποποιήσει την αστική, την εμπορική και την ποινική νομοθεσία, να διατυπώσει νέα οικονομική πολιτική που θα συσπείρωνε όλες τις παραγωγικές δυνάμεις γύρω από έναν άξονα, να χαράξει μία πιο ευέλικτη δημοσιονομική πολιτική αποκαθιστώντας μία ισορροπία μεταξύ έμμεσων και άμεσων φόρων, να επιβάλει μέτρα για την προστασία των αγροτών και των εργατών αλλά και για την αγροτική και δασική ασφάλεια, να παρέμβει στο χώρο της Παιδείας, για να της δώσει έναν προσανατολισμό περισσότερο πρακτικό και τέλος να εκσυγχρονίσει τις ένοπλες δυνάμεις, καθιστώντας τον αμυντικό θώρακα της χώρας αξιόμαχο και ετοιμοπόλεμο.

Θανάσης Χρήστος, Ελευθέριος Βενιζέλος, 1864 – 1936, Η Μεγάλη Πορεία - Από το ανάθεμα στην αποθέωση, Ε Ιστορικά, Ελευθεροτυπία

Πηγή 2

Η διεξαγωγή των εκλογών της 8^{ης} Αυγούστου επέτρεψε στις πολύμορφες αναζητήσεις στο κοινωνικό και στο ιδεολογικό πεδίο να επιδιώξουν την πολιτική τους καταξίωση στο χώρο της

κοινοβουλευτικής ζωής. Φορείς νέων αιτημάτων και ριζοσπαστικών τάσεων δε δίσταζαν να διεκδικήσουν τη λαϊκή ψήφο με την εκλογική προσωινυμία του ανεξάρτητου. Επαγγελματικοί σύλλογοι και συντεχνιακές οργανώσεις έχριαν, για πρώτη φορά, υποψήφιους έξω από τα συγκροτημένα πολιτικά κόμματα. Μέσα στο ιδιόμορφο τούτο προεκλογικό κλίμα, τα κλαδικά αιτήματα εναλλάσσονταν με την επίκληση της ανάγκης για ριζικές πολιτειακές μεταβολές. Η μόνη προσπάθεια ευρύτερης συσσωματώσεως, πέρα από την κίνηση των αγροτών της Θεσσαλίας, εκδηλωνόταν εντούτοις γύρω από το πρόσωπο του Ελευθέριου Βενιζέλου. Νέοι άνδρες, εμπνευσμένοι από τη ζωηρή μεταρρυθμιστική διάθεση, αλλά και παλαιότεροι κάποτε πολιτευτές, αντίθετοι στα ήθη και την πρακτική της προγενέστερης κοινοβουλευτικής ζωής, εκπρόσωποι συχνά ριζικά διστάμενων πολιτικών θέσεων, έτειναν να αναζητήσουν στο πρόσωπό του τον αντιπροσωπευτικό φορέα του αιτήματος της πολιτικής αλλαγής. Ήδη η ανάδειξή του ως υποψήφιου βουλευτή Αττικο - Βοιωτίας, παρά την απουσία του στο εξωτερικό, έτεινε να αποτελέσει την πρώτη αποφασιστική σφυγμομέτρηση στο επίπεδο της ελλαδικής κοινής γνώμης και να ανοίξει το δρόμο για την πανελλήνια ηγετική του καθιέρωση.

Ι.Ε.Ε., Νεώτερος Ελληνισμός από 1881 ως 1913, τομ.ΙΔ

B2. Αξιοποιώντας τις πληροφορίες που μπορείτε να αντλήσετε από τα παραθέματα και τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε στη σύγκρουση που κλιμακώθηκε μεταξύ του Υψηλάντη και των προκρίτων για τη διαχείριση της εξουσίας κατά τη διάρκεια της επανάστασης (μονάδες 15) και στη λύση που δόθηκε στο ζήτημα αυτό με το «Προσωρινό Πολίτευμα» της Επιδαύρου (μονάδες 10).

Μονάδες 25

Πηγή 1

Όπως φαίνεται η αντίθεση μεταξύ Υψηλάντη και προκρίτων δεν περιοριζόταν στο ποιος – οι πρόκριτοι ή εκείνος και το στρατιωτικό στοιχείο – θα είχε την πραγματική εξουσία, αλλά ήταν γενικότερη και ξεκινούσε από την πρόταση του Υψηλάντη να δημιουργηθεί συγκεντρωτικός κρατικός οργανισμός, που να λειτουργεί με ιεραρχία, αρμοδιότητες και ευθύνες. Οι πρόκριτοι δεν ήθελαν να υπάρχει επιμερισμός αρμοδιοτήτων, αλλά να είναι όλοι υπεύθυνοι για όλα «εκ συμφώνου» και οι έφοροι των επαρχιών να διοικούν στρατιωτικά και πολιτικά τις επαρχίες τους, όπως γινόταν ως τότε. Η Γερουσία, που πρότειναν, ήταν ένα συντονιστικό όργανο. Στον οργανισμό τους δεν προέβλεπαν υπεύθυνους για συγκεκριμένα ζητήματα, ούτε αναφορές, ούτε έλεγχο, όπως πρότεινε ο Υψηλάντης. Σκοπός του Υψηλάντη δεν ήταν να εξουδετερώσει τη δύναμη των προκρίτων. Εκείνο που τον ενδιέφερε ήταν να δημιουργηθεί συγκεντρωτική διοικητική οργάνωση, κρατικά έσοδα, στρατόπεδα με κανονική τροφοδοσία και στοιχειώδη πειθαρχία και σώματα τακτικού στρατού, χωρίς τα οποία πίστευε πως δεν θα πετύχαινε η Επανάσταση. Για αυτό και ήλθε σε σύγκρουση με τους προκρίτους.

Ι.Ε.Ε. , Η Ελληνική Επανάσταση, τομ. ΙΒ

Πηγή 2

[Στο «Προσωρινόν Πολίτευμα» της Επιδαύρου] σχηματίζεται η πρώτη κεντρική εξουσία, η πρώτη ελληνική κυβέρνηση (το εκτελεστικόν), με πρόεδρο τον Αλέξ. Μαυροκορδάτο, εκπρόσωπο των πολιτικών που έχουν πια επικρατήσει στην πρώτη φάση. Της βουλής (του βουλευτικού) πρόεδρος

ψηφίζεται ο εκπρόσωπος των στρατιωτικών Δημ. Υψηλάντης, ο οποίος, όπως βλέπουμε, παραμερίζεται.

Απόστολος Ε. Βακαλόπουλος, Νέα Ελληνική Ιστορία, 1204 – 1985, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη

Πηγή 3

Η σημαντικότερη πράξη της Εθνοσυνέλευσης υπήρξε το Προσωρινό Πολίτευμα της Επιδάουρου, το πρώτο δηλαδή σύνταγμα των επαναστατημένων Ελλήνων, στο οποίο προτασσόταν η Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας. [...] Αναφορικά με τη συγκρότηση οργάνων κεντρικής Διοίκησης υιοθετήθηκε ένα πολυκεντρικό μοντέλο με τη σύσταση δυο σωμάτων ετήσιας διάρκειας (Βουλευτικό, Εκτελεστικό), τα οποία είχαν μη επακριβώς καθορισμένες και μη αυστηρά διαχωρισμένες αρμοδιότητες.

lme.gr

Πηγή 4

Αν και ο Μαυροκορδάτος είχε εγκαταστήσει τη βάση του στη δυτική Ελλάδα, πίστευε ότι ήταν ανάγκη να δημιουργηθεί μια κεντρική εξουσία. Η πρόθεσή του ήταν να μην επιτρέψει η ηγεσία αυτή να έχει αφετηρία της τη Φιλική Εταιρεία και να περάσει στον αποκλειστικό έλεγχο του Υψηλάντη και των καπεταναίων. Ήταν πρόθυμος να συνεργαστεί με τον Υψηλάντη ως ένα σημείο, ενώ ο Υψηλάντης, που συμφωνούσε ότι έπρεπε να δημιουργηθεί μια κεντρική εξουσία, είχε κάθε καλή διάθεση να διαπραγματευθεί το ζήτημα με τον Μαυροκορδάτο. Και οι δύο τους ήθελαν να αποφύγουν μια ανοιχτή σύγκρουση.

.....
Εκείνο που προώθησε στην ουσία ο Μαυροκορδάτος (παραβιάζοντας κατάφωρα τις δημοκρατικές και επαναστατικές αρχές που διακηρύσσονταν στο σύνταγμα) ήταν να επιτρέψουν στην ολιγαρχία των προεστών να πάρει τη θέση των Τούρκων.

Dakin Daglas, Η Ενοποίηση της Ελλάδας 1770 -1923, Μ.Ι.Ε.Τ., 1998